

296 *Modus Meditandæ Dei beneficia.*

Nempè pulvis et cinis, putredo et vermis! 5. Infinita Dei in conferendo beneficio liberalitas; quia gratis donat, non exspectando commodum ab eo cui donat: beneficiumque tribuit, non tantum immerenti, sed sæpè malè merito; et hoc non uno, sed infinitis modis, propter peccata atque ingratitude. Et cum peccator tot nominibus sit Dei hostis, tamen non fatigatur ei benefaciendo quotidie. Hæc indicavit Christus illâ sententiâ: *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret.* In quâ quinque sunt verba, quæ hæc quinque, quæ modò enumeravimus, indicant: ut II Part. Med. 2. dictum. Pro his beneficiis, ex parte nostrâ restat sola gratitudo; cujus tres sunt actus: 1. agnoscere beneficium; 2. laudare benefactorem; 3. præstare obsequia gratis.

Joan. 3. 16.

Quinimò gratitudo nostra, ut plena sit, debet esse universalis; ut pro omnibus hominibus gratiæ agantur; et de omnibus: nullo beneficio prætermisso, quod mihi, vel aliis concessum sit.

1. *Thess.*
1. 2.
1. *Tim.* 2. 1.

Tria genera creaturarum.

Et quoniam creaturarum tria sunt genera: nimirum, 1. quædam quæ gratias agere volunt, et possunt, ut angeli et beati in Cælo, imò et animæ Purgatorii, et justî in hâc terrâ versantes; 2. quædam quæ possent gratias agere, sed nolunt; idque vel ex ignorantia, ut fit in idololâtris qui Deum verum ignorant, et infidelibus; aut ex malitia, sicut accidit in damnatis, tam dæmonibus, quam hominibus; 3. ac postremò, quædam, quæ non possunt

Quòd Deus sit.

297

aut velle, aut actu ipso gratias reddere, quia intellectu carent, ut beneficia comprehendant; quales sunt cæli, elementa, plantæ, animantes: idèò triplex nobis munus incumbit.

Pro beneficiis ergo, quæ his omnibus conferuntur, gratiæ agendæ: conjungendo nos cum creaturis primæ generis; et supplendo ignorantiam et malitiam secundi generis, atque impotentiam tertii; invitando tamen, et has, ad laudes, ut hâc ratione nos ipsos excitemus ad laudandum et glorificandum Deum: utendo eâ formâ, *Deo gratias*, quam ex Apostolo sæpè usurpat Ecclesia, in missâ et horis, quamque S. Augustinus vehementer laudat.

Eph. 5. 4.
Epist. 77.

MEDITATIO I.

Quòd Deus sit.

PUNCTUM I.

I. ACCEDENTEM ad Deum oportet credere, quia *est.* Id omnes creaturæ clamant: ac, si singulas percurras, audies dicentes: *Ipsæ fecit nos, et non ipsi nos.* Quemadmodum, si perelegantem imaginem, aut opus aliud insigne perspicias, statim cogitas à peritissimo artifice profectum fuisse, et aves illum nosse, ac de ipso quæris: sic, conspecto hoc admirabili cæli terræque globo, quæque in eo sunt, subit animum, esse quoddam primum et inaspect-

R 5

bile principium, et effectorem, qui non frustrà, sed certi finis gratià, id opus molitus sit, et assiduà gubernet providentià: cujus pernoscendi, fruendique desiderio, meritò exardescas.

II. Ergo oculos in altum attolle, et audi quemadmodum Cæli enarrant gloriam Dei, et opera manuum ejus annuntiat firmamentum. Dies diei eructat verbum, et nox nocti indicat scientiam. Quin, interrogajumenta, et docebunt te; et volatilia cæli, et indicabunt tibi. Loquere terræ, et respondebit tibi; et narrabunt pisces maris. Respondebunt autem: Quis ignorat quòd omnia hæc fecerit manus Domini? O audiam hasce voces, et ferar in auctorem totus!

III. Quin provocabo creaturas omnes ad laudandum opificem suum: Benedicite omnia opera Domini Domino, laudate et superexaltate eum in secula. Exultate et lauda, habitatio Sion: quia magnus in medio tui Sanctus Israel. O animam ea, ascende tanquam super speculam, et contemplare quicquid est: et vide quia in medio omnium Deus est, ut in singulis cognosci valeat: Non enim sine testimonio semelipsam reliquit, benefaciens de Cælo, dans pluvias et tempora fructifera, implens cibo lætitiæ corda nostra. Gratias agam, quòd hac sùt cognitione orbem impleverit.

PUNCTUM II.

I. Quòd peculiariter ex homine ipso, tanquam minori mundo, cognoscatur Deus; juxta illud: Mirabilis facta est scientia tua ex me. In primis, signa-

tum est super nos lumen vultus tui, Domine; hoc est, lumen rationis, tanquam splendor quidam divini vultus, ab eo procedens; per quòd cognoscimus quid sit bonum, et amplectendum; ac præcipuè ipsum Deum, qui est summum bonum, et regula, in nostris actionibus, omnis bonitatis. Nam proprium est solius hominis, præ cæteris creaturis corporeis, ut Deum agnoscat. Quæ agnitio, si mens sincera est, gaudium parit. Undè et subditur: *De-* Ps. 4. 7.
disti lætitiã in corde meo.

2. Hoc lumen consequitur inclinatio homini indita, ad bonum cognitum prosequendum, ac proinde ad rectè vivendum secundum rationem; et præcipuè ad Deum amandum: quæ est prima, ac summa rectitudo, undè cæteræ actiones regulantur. Hujus luminis fulgurationem prohibent peccata illud obnubilantia; et simul lætitiã cordis, quæ ex testimonio bonæ conscientiæ solet oriri, ac potissimum ex dilectione Dei: Nam *fructus spiritus est caritas,* Galat. 5. 22. *gaudium, pax.* Contrà autem, ex malefactis oritur aculeus conscientiæ.

3. Deinde ipsa corporis humani architectura; partium innumerabilium proportio, connexio, officia; Ex corporis structura. tum sensuum, ac potentiarum seu externarum, seu internarum mira varietas, in unum conspirans finem, planè supremum quemdam architectum digito demonstrant: ut verè David: *Omnia ossa mea dicent: Domine, quis similis tibi?* Ps. 34. 10.

4. Sed præ his, spiritus ipse immortalis, corpori Ex spiritu homini.

inspiratus, ducit hominem in supremi ac purissimi Spiritus notitiam, quo mundus iste continetur, ac vivificatur. De quo scriptum est: *Spiritus Domini replevit orbem terrarum; et hoc quod continet omnia, scientiam habet vocis; præbente nimirum Spiritu lumen, ut ex effectis suis cognoscatur, et prædicetur Deus. Igitur in spiritu hominis considerandæ sunt tres nobilissimæ potentæ, memoria, intellectus, et voluntas; quarum operationes minimè sunt corpori alligatæ, sed exspatiantur liberè ad cælos usque, et naturæ abdita rimantur, quò sensus ipsi non perveniunt. Excogitant illæ artes, inveniunt disciplinas; rerumque agendarum, ac moderandi hominem ipsorum mentes, modum, rationemque reperiunt. Ex quibus efficitur hominis animum extra ordinem corporeorum esse, immaterialem, invisibilem, atque immortalem: qui proindè, corpore soluto, subsistat ipse, atque permaneat.*

5. Hinc idem ipse noster spiritus intelligit necessariò esse alium quemdam Spiritum, ex quo ista participet, (siquidem ea non habet ex se), et qui similiter totum mundum regat, impertiatque vitam et motum; tametsi non ut forma, aut pars ipsius mundi; ut qui sine mundo esse possit, (et verò ante illum fuit) multò meliùs quàm anima sine corpore. Namque hæc naturali caret perfectione, cum exuta est corpore. Verè, Domine, *mirabilis facta est scientia tua ex me.*

PUNCTUM III.

1. Non solum bona utriusque mundi, magni et parvi, se d mala etiam nos in Deum ferunt: terrores de cælo, fulgura, fulmina, aeris injuriæ et intempéries, maris tempestates, terræ motus, morbi, bella, fames, et quicquid ingruit malorum, dum, velut naturali instinctu permovent ad quærendam ex alto opem, quasi arreptâ manu ad Deum nos ducunt. Quare sapienter et piè Josaphat Rex: *Cum ignoremus quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, ut oculos nostros dirigamus ad te.*

Motus sub-
lunares
Deum de-
moustrant.

2 Paral.
20. 12.

2. Deindè in ipso quoque parvo mundo, interna pugna carnis et spiritus, passionum et rationis, pronitasque ad peccandum, admonent nos supremi optulitoris Dei, ad quem oporteat confugere, si quidem vincere velimus. Quamobrem homo, inter prospera et adversa constitutus, ex utrisque ad Deum contendat; dum bona ab uno Deo auctore recognoscit, mala autem non nisi ejusdem ope amoliri posse confidit. Quod est pugnare, ut ait Paulus, *per arma justitiæ, à dextris et à sinistris; et ex utrisque, sive bonis, sive malis, fructum capere cognitionis Dei.*

Pugna in corpore.

1 Cor. 6.

Hæc viva notitiâ, quòd Deus sit, et assidua ejus veritatis memoria, frænum est vitiorum, calcar virtutum. Attestatur David: *Dixit insipiens in corde suo: Non est Deus. Quid autem inde consecutum? Corrupti sunt, et abominabiles facti sunt in studiis suis. Nam*

Psal. 13.
2 et 3.

si in aliquâ republicâ nec superiore, nec vindicem esse ullum homines intelligerent, planè in vitia diffluerent. Ita: nisi credant, et præ oculis habeant,

Job. 8. 13. Deum esse: *Sic viæ omnium*, inquit Job, *qui obliuiscuntur Deum*. Contra verò: *Memor fui Dei, et delectatus sum, et exercitatus sum, et defecit spiritus meus*. Porro peccatores *confitentur se nosse Deum, factis autem negant*. Ego, et verbo, et opere confitebor.

MEDITATIO II.

Quòd Deus sit æternus, et qui est.

PUNCTUM I.

Deus æternus. EST æternus; quod significatur illo Dei nomine Exod. 3. 14. *Qui est*. Nam Moysi quærenti nomen ipsius, qui apparebat in rubo, respondit: *Ego sum, qui sum*. Et dices filiis Israel: *Qui est, misit me ad vos*. Vocatur ergo: *Qui est*; quia nunquam non est. Fuit ergo ante mundum, et omnem creaturam: non paruo aliquo intervallo; sed si annorum millia millionum fingas, ante illa fuit, quia semper fuit. Undè et Dan. 7. 9. solus vocatur *antiquus dierum*; quia quidquid aliquando cœpit esse, novum est.

Inmutabilis. 2. Deinde perseverat esse absque mutatione ullâ, et variatione; quod est verè et simpliciter esse: quippe nullatenus deficiente ipsius esse. Unde iure

vocatur, *qui est*. Ego, Dominus, et non mutator; et: *Mal. 3. 6.* *Apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis* Jac. 1. 17. *obumbratio*.

3. Postremò erit semper: Tu, Domine, *idem ipse es*, Sine fine. Ps. 101. *et anni tui non deficient*. Atque hæc est æternitas: fuisse semper, ut non cœperit aliquando esse, et desitutum esse nunquam, ut nihil ei decedat vel accedat: quia utrumque est imperfectionis. Nam si quid accedat, non habuit esse perfectum: si decedat aliquid, fiet imperfectum esse.

Glorificabo igitur ipsum cum cœlestibus choris, supplicii confessione dicens: *Sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus omnipotens, qui erat, et qui est, et qui venturus est*. Et quia peccator, quantum in se est, vellet quodammodo Deum destructum, quòd impunè peccaret: dolebo me fuisse talem, gaudebo autem de ipsius æternitate.

PUNCTUM II.

1. Quòd solus Deus sit æternus, quia essentialiter est *qui est*: undè dicitur: *Qui solus habet immortalitatem*. Res cæteræ ex seipsis habent ut non sint: undè ab alio debent accipere, ut sint; nempè à Deo, *qui est*; et illo subtrahente manum, recident in suum nihilum: *Vanitati enim creatura subiecta est. Et omnes sicut vestimentum veterascent: auferes spiritum eorum, et deficient, et in pulverem suum revertentur*. Rom. 8. 20. Ps. 101. 27. Ps. 103. 29. Ps. 38. 6.

2. Hoc est fundamentum veræ humilitatis, et Hinc humilitas

creaturæ
etc. submississimæ subjectionis erga Deum, diffidentia
sui, fiducia in Deo, contemptus proprii, et divina
excellentiæ admirationis. Nunquam efferetur ob ulla
bona, qui seriò cogitaverit quid sit ex se.

PUNCTUM III.

Dei esse
excedit
omnia. Eo quòd Deus est, *qui est*, continet in suo esse
omnes perfectiones absque compositione, modo sim-
plicissimo et perfectissimo; ut præ illo creata om-
nia sint *quasi stilla situle*, et quasi momentum stateræ,
Isa 40. 15. ut dicit Isaias. Tanti sunt res, quæ corda mortalium
ad se rapiunt, posthabito ipso Deo! Quin potius
illi adhæresco, *qui est*; ne deficiam? Atque ut in
Phil. 3. 8. eo omnia possideam, *omnia posthac detrimentum fa-*
ciam, ut illum lucrifaciam.

Exod. 6. 3. O *qui es!* qui nomen hoc ineffabile, non Abra-
ham, Isaac, et Jacob, sed Moysi manifestasti pro
singulari beneficio, fac illius vim penitus intelligam,
ut post odorem illius curram.

MEDITATIO III.

Quòd Deus sit infinitus, et incompre-
hensibilis.

OPPORTUNÈ consideratio infinitatis et incompre-
hensibilitatis Dei suscipitur, ut circa Deum humana
mens non præsumat, quando noverit eum non posse
comprehendi. Sunt porrò duo modi aliquid effor-

mandi: vel appositione, vel detractone. Pictor,
apponendo colores, figurat imaginem: sculptor,
detrahendo segmenta à rudi ligno, aut lapide. Sic
Deum cogitare possumus: vel tribuendo ipsi per-
fectiones, quarum vestigia conspiciuntur in creatis;
atque ita vocando bonum, sapientem, justum: vel
amovendo ab ipso imperfectiones creaturarum; di-
cendoque ipsum infinitum, incomprehensibilem,
immensum. Est doctrina Areopagitæ de mysticâ
Theol. cap. 3, et de divinis nominibus cap. 7. Ac
de hoc secundo modo cognoscendi Deum procedet
ista meditatio.

PUNCTUM I.

Deus non est, ut quæ sensibus percipi possunt:
non pulcher, ut astra; non lucens, ut sol; non
magnus, ut corpora; non suavis, ut cibi et con-
centus: non denique, ut aliquid istorum; sed supra
hæc. Quare ipse ait: *Cui similem fecistis Deum? Et* Isa 40. 18.
cui assimilastis me, et adæquastis, dicit sanctus? Di- Ibid. v. 25.
cant omnia ossa mea; Domine, quis similis tibi? Non Ps. 34. 30.
est similis tui in Dñs, Domine. et 83. 8.

PUNCTUM II.

I. A sensibus externis ad internos transi; vel etiam
ad intelligendi vim, tum hominis, tum angelorum.
Nihil est eorum Deus: nec qualia sunt, quæ ab
illis capiuntur; sed supra illa.

II. Proinde cogitabo, quòd cognitio Dei in hæc II.

vilâ, et ex creatis, dicitur caligo et nebula. Nam, cum supremum attigeris gradum, id tandem intelligis: Non esse Deum ut ista. Sed supra ista; quod non est scire: *Quid sit; sed, quid non sit.* Et hoc est, quod de Moyse dicitur: *Accessit ad caliginem, in quâ erat Deus; et: Ingressus in medium nebulae, ascendit in montem; et: Dominus dixit, ut inhabitaret in nebula; quia etsi lucem inhabitat, at inaccessibilem.*

Exod. 20.
21.
Ibid. c. 24.
v. 18.
3 Reg. 8.
12.
1 Tim. 6.
16.

III. Igitur non est bonus, non justus, non sapiens, non potens, non aliquid eorum, quæ homo aut angelus esse potest, aut quale intelligit; sed quid inæstimabiliter majus. Unde Job: *Ecce Deus magnus, vincens scientiam nostram.* Nam si, ut ait Sap. 9. 16. *Sapiens, difficile estimamus quæ in terra sunt; et quæ in prospectu sunt, invenimus cum labore: quæ in cælis sunt, quis investigabit?* In hæc caligine et nebula libenter morabor, gaudens quòd tantus sit Deus meus, ut non sim sufficiens cognoscendo.

Supplebo amando, quod minus valeo intelligendo. Suspirabo ad illum statum, quando non jam *in ænigmate, sed facie ad faciem cognoscam, sicut et cognitus sum.*

1 Cor. 13.
12.

PUNCTUM III.

I. Non solum Deus non est ut creata, quantumvis perfecta; sed est infinite supra illa in quovis genere perfectionis. Quod est dicere: Non solum est supra omnia, sed infinite supra omnia: *Magnus*

Ps. 141. 3.

Dominus et laudabilis nimis, et magnitudinis ejus non est finis: proinde et incomprehensibilis. Nam angeli, cum sint substantiâ et virtute finiti, quod infinitum est comprehendere nequeunt. Et ita quando etiam revelatâ facie cernitur, non potest comprehendi. Quo sensu Apostolus dixit: *Quem nullus hominum vidit unquam, sed nec videre potest.*

1 Tim. 6.
16.

II. Ubi adverte, quòd in secundo puncto etiam dicebatur Deus non posse capi; sed id ex comparatione creaturarum. At modò consideratur incomprehensibilis simpliciter, etiam cum in seipso clarè cernitur in gloriâ: quia creata intelligentia, etsi potest elevari, atque sustolli, ut non jam ab effectis, sed ipsam in se cognoscat divinitatem, tamen, quia creata est et finita, non potest exhaurire, cognoscendo, infinitatem divini esse.

III. Hinc est, quòd seraphim, apud Isaiam, ex senis alis, *duabus tantum volabant; duabus autem velabant faciem Dei, et duabus aliis velabant pedes ejus:* quia Deus incomprehensibilis est, tum ex effectis suis, tum ex facie suâ: quando etiam illam datur conspicerè. Pedes sunt creaturæ ab eo conditæ; facies autem, visio beatifica, quâ cernitur sicut est. Sed in utrâque cognitione opertus est: quia ex effectis non intelligimus quid sit; sed, quòd ex iis non sit quæ sensibus, aut mente percipiuntur. In visione autem clarâ, etiam latet incomprehensibilis majestas: quatenus exæquari intelligendo, nisi à seipsâ, non potest; ut nec infinitum, à finito.

III.
Isa. 6. 2.

PUNCTUM IV.

I. ^{I. Dei bonitas in revelando.} ^{Ps. 50. 8.} ^{Joan. 1. 18.} ^{18.} I. Æstimandum est beneficium, quod Deus nobis de se revelaverit, tum ista, non excedentia humanum lumen, quod certius et sine errore à nobis perciperentur; tum alia, supra captum: *Incerta, et occulta sapientiæ tuæ manifestasti mihi.* Et ad hoc mihi sit Filium: *Unigenitus Filius qui est in sinu Patris, ipse enarravit.*

II. Hinc gaudium concipiam de tantâ gloriâ Dei mei; gratusque existam, quod se mihi revelârit. Deinde excitabo, exerceboque fidem: ideò credens, quia ipse revelavit.

III. Denique spem exacquam illuc perveniendi, ubi non amplius in ænigmate, sed apertè credita conspiciam, facie ad faciem. Quin in hâc vitâ assequi possum clariorem mysteriorum intelligentiam, dum studeam mentis puritati. Nam *beati mundo cor-
Matt. 5. 8. de: quoniam ipsi Deum videbunt.*

MEDITATIO IV.

Quòd sit unus essentiâ, trinus personis.

PUNCTUM I.

I. ^{I. Deus noster unus est.} QUOD sit unus essentiâ. I. Quia unum est summum bonum, in quo sunt omnes rationes boni. Nam, si aliud ab illo esset, tunc careret eâ ratione boni,

Quòd sit unus essentiâ, etc. 309

quâ alterum ab ipso differret: et ita non esset omne bonum, sed limitatum; ac proinde, non esset Deus.

In hâc veritate fundatur debitum amandi Deum ex toto corde, et supra omnia; quia ipse est unum, summum, atque omne bonum, de quo participant creaturæ quod habent bonitatis. Et ita, sicut ex Deo sunt bonæ, ita propter illum diligenda bonitas ipsarum; non aliter. Quod est amare ipsum bonum creatum in suo fonte potius, quàm in seipso: amatur enim in seipso, non in Deo; quando ratio amandi non est Deus ipse, sed sistit affectus in bono creato secundùm se. Quod facit omnis peccans: undè dicitur *utendis frui* à D. Augustino. Frui enim est ibi quiescere, non ad alia referre. Oportet autem uti bono creato, ad fruendum bono increato.

II. Quia unus tantùm Dominus, et gubernator mundi esse potest. Alioqui, si plures: dissidere possent voluntate, et alter alteri repugnare; ex quo, mundi ordo non subsisteret: *Omne enim regnum in se ipsum divisum desolabitur?* Quòd si subordinatus unus esset alteri, jam non esset Deus, qui subiretur; quia nec supremus Dominus.

In hâc veritate fundatur præceptum illud: *Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli servies*; et: *Nemo potest duobus dominis servire*; quia possunt contraria præcipere; undè oportebit uni obedire, et